

Szerkesztőség
 Arad, Acsév-palota,
 Kiadóhivatlat:
 Búfv. Regele Ferdinand 22.
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat.)
 Sürgőnycim: Közlöny, Arad.
 Telefonszám:
 Szerkesztőség és kiadóhivatlat
 151.
 Egyes szám ára 2 lel, vasárnap
 3 lel. Bucarestiben 50 banval
 több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egész évre ... 480 Lel.
 Fél évre ... 240 Lel.
 Negyed évre ... 120 Lel.
 Havonta ... 40 Lel.
 Hirdetések díjazás szerinti
 Megjelenik naponta reggel.

Feloldó szerkesztő:
 Károly József.

Kinyújtja karját

a földön fetregő Németország felé az északi vörös birodalom. Németország ma tehetetlen. Ebert elnök és Stresemann birodalmi kancellár kiáltvánnyal fordultak a német néphez és bejelentik a passzív ellenállás megszűnését. Ugyanakkor megmozdul a jobboldali és baloldali reakció, Bajorország fegyverrel akar Berlin felé vonulni, Ludendorff kampóskeresztesek ököl-lel akarnak rendet teremteni, Szászországban a kommunisták véres utcái harcokat provokálnak, Berlinben arat az éhhalál és az öngyilkosok nagy száma elijeszti a hatóságokat. A gyárak és műhelyek nagy kemencében kiálszik a tűz és a munkások százazrei vonulnak ki az utcára, a német márka pedig a világ legutolsó pénzévé süllyedt.

És ebben a rémületes kaoszban kinyújtja karját a vérvesszeségtől ajultan heverő német birodalom felé a szovjet-ország. Bucharin népbiztos optimista beszédet mond Tiflisben, amelyben dicsőíti a német kommunisták intenzív munkáját és óva int a reakció győzelmétől, mert ha ez bekövetkezik, akkor felvonulási területnek használják fel Németországot Szovjet-ország ellen. A szovjet segíteni akar Németországon, mert érdeké Németország kommunista megerősödése. Ilyeneket és ehhez hasonlókat mond az orosz népbiztos, Bucharin és Európa közönnnyel hallgatja ezt a beszédet, mint ahogy unottan nézi azt is, miképpen rohan Németország a kommunizmus karjaiba. Pedig a Ruhr-akció ma már egész Európa figye, mert ha Németországban a demagógia és az ezt követő véres korszak uralma jön el, akkor a láng könnyen elharapozhatik másfelé is.

Ma még Ebert elnök és Stresemann kancellár az ur Németországban és a polgári társadalom hihetetlen erőfeszítéseket tesz, hogy létét fenttarthassa, hogy megfékezze a zavargókat és ártalmatlanná tegye a zavarosban hálászma akarókat. Mint amilyen erővel megfékezze a nacionalistákat, ugyan úgy üzen hadat a vörös pusztítóknak is. Mi történik akkor, ha az agitátoroknak sikerül az éhezőtömegeket a maguk pártjára hódita-

ni? Képes lesz-e még a rendet fenntartani Ebert és Stresemann? Ki lesz a felelős akkor Németország

katasztrófájáért? A polgári társadalom áll ott szemben a kommunizmus hiénáival.

A kormány enyhíti a pénzhiányt.

(Három milliárd lott kapnak a bankok.)

Bucurestiből jelentik: A Vitorul a kormány felhivatalosa cikket közöl a pénzügyi helyzetről és tulajdonnak tartja egyes lapoknak a pénzhiányról megjelent cikkeit. Beismeri a cikk, hogy pénzhiány van, azonban ezt csak átmeneti állapotnak tartja és még mindig előnyösebbnek az inflációnál. A Creditul Industrial (Ipari hitelintézet) a Vitorul szerint rövidesen megkezdí működését és éreztetni fogja hatását.

Egyébként a kormány maga is tudatában van a pénzhiány okozta gazdasági bajoknak és keresi a módját, hogy a súlyos állapotokon segítsen. Mint Bucurestiből jelentik, az „Argus” című közgazdasá-

gi napilap ma közli, hogy a kormány kifizeti a bankoknak a szállítások révén mutatkozó követeléseit, amelyek a három milliárdot is meghaladják. Az állam ezt a nagy összeget a Wickers angol cégtől vette át azokért a resical részvényekért, amelyek az állam kezében voltak eddig és amelyeket az angol társaságnak az állam eladott. A kormány a több milliárdos összegnek a bankok részére való folyósításától reméli, hogy ez a tőkét a bankok a gazdasági élet fejlesztésére, fontos ipari és kereskedelmi célokra fogják fordítani. A kormány a produktivitás fellendülését várja a nagy pénzmenyiség folyósításától.

Bulgária nem kap román segítséget.

(Zavaros jelentések a bolgár forradalomról. — Boris királyt Szófiában őrzik.)

Bucurestiből táviratozzák: A Radort felhatalmazták annak kijelentésére, hogy nem felel meg a valóságnak a belgrádi lapokban megjelent ama híradás, hogy Románia fegyveres segítséget nyújtott Bulgáriának a zendülések elfojtására, vagy hogy a román kormány kész volna ilyen segítséget nyújtani. Románia nem tett mást, mint a Bulgária felé néző határán erős biztósító osztagokat helyezett el, amelyek megakadályozták a bolgár elemeket abban, hogy Románia földjére lépjenek.

A bulgáriai helyzet különben fisztázatlan, pontos és megbízható hírek nem érkeznek. A keleti expressz Szófiában feltartóztatták és nem engedték meg, hogy utját Konstantinápoly felé folytassa. Hírek érkeztek arról, hogy a Szófián túli területen a kommunisták megszállták a vasutvonalakat, a sineket felszedték és így lehetetlenné vált a vasutközlekedés.

Szófiából táviratozzák: A Bolgár Távirati Iroda jelentése szerint a kormány a néphez intézett kiáltványában közli azokat a titkos okokat, amelyek a kommunistákat forradalomra birták. Az idegen zsoldban álló bolsevista yeze-

tör meg akarták tévesztetni a népet. A kiáltvány felsorolja a kommunisták bűneit és megállapítja, hogy a rendet felforgató tervük teljes kudarcra végződött. A kommunisták meg akarták dönteni a mostani kormányt, hogy visszaállíthassák a régit. A kiáltvány végül felhívja a népet, hogy járuljon hozzá az ország nyugalmanak megóvásához.

Szófia jelentés szerint a városban teljes kaosz uralkodik. A felkelők meggyilkoltak egy rendőrprefektust, akinek rayonját, Szófia egyik fontos városrészét a kezikbe kerítették. Szófia utcáin barrikádokat emeltek.

Ugyancsak szófia jelentés szerint Boris király nővéreivel együtt aeroplánon meg akarta kísérelni az országból való menekülést, azonban macedon komitácisk vízszatartották és most a király a macedon komité foglya. A kormány valamennyi tagja elmenekült Szófiából. A Szófia közvetlen közelében levő nagy municós

raktárakat felrobbantották. A detonáció óriási pánikot idézett elő Szófiában. Caribrodri jelentés szerint a forradalmár parasztok Mihajlovónál feltartóztattak egy vonatot, amelyen katonákat szállítottak. A lázadók a mozdonyvezetőt meggyilkolták, a vonatof pedig bombázni kezdték. Több mint száz ember meghalt. Hétfőn este Szófiát teljesen elvágták az ország belterületétől. A város mellett mindkét vasúti hidat levegőbe röpítették. Az az express, amely Beogradból vasárnap indult Bulgária felé, kedden utasokkal együtt visszaérkezett Caribrodra.

Negotinból jelentik: Hétfőn egész nap ágyudörgés hallatszott a bolgár határ felől. A harcok közvetlen a jugoszláv határok közelében folynak. Sok szerb Bulgáriából elmenekült Jugoszláviába. Elbeszélésük szerint egész Bulgáriában polgárháború folyik. Nyugat-bulgáriában a földművesek valamennyien föllázadtak és fegyveresen nyomulnak Szófia felé. A fölkelők eddig több várost és falut elfoglaltak. A háfármentli harcok meglehetősen hevesek. A kormánycsapatok ágyukkal vonultak föl a parasztok ellen. Egy gránát Roglijeva fahu közelében Jugoszláv területre esett.

Boris király sorsát illetően Caribrodából egyelőre még megerősítésre szoruló jelentés érkezett. A jelentés szerint Boris király, amikor tudomást szerzett Cankov miniszterelnök meneküléséről, Eudoxia és Nadessela nevű nővéreivel autón Vranjában levő nyári kastélyába ment. Este érkeztek meg a kastélyba és éjjelkor aeroplánon akartak menekülni. Közben azonban egy közeli erdőből — visszavonulóban — megérkezett Vranjában Lazarov tábornok vezetése alatt álló ezred. A tábornok a menekülő királynak megtiltotta, a nemzet és a kormány nevében, hogy elhagyja az országot és egyuttal katonai őrizettel Szófiába küldte vissza, ahol most a komitációs csapatok őrzik a királyi palotában.

Caribrodából jelentik: Hétfőn reggel Bulgáriából néhány kormánypárti politikus érkezett meg Caribrodra szabályos utlevéllel. Az állomáson ugyanakkor több bolgár emigráns tartózkodott, a

kik amikor felismerték az utazó kormányparti képviselőket, megtámadták őket. A vasuti határrendőrség közbelépése vetett véget a verekedésnek.

A pesszimista Gömbös.

A fajvédők a magyar kölcsön ellen.

Budapestről táviratozzák: A fajvédők vacsorát rendeztek, amelyen Zsittszky Endre hosszú beszédben részletesen foglalkozott a magyar kölcsön ügyével. Kijelentette, hogy a fajvédők elvben nem kifogásolják a kölcsönt, sőt szükségességnek tartják, de csak megfelelő feltételek mellett fogadják el. Az első feltétel az, hogy nem szabad megbénítani a nemzeti erőket és a nemzet jövődjét. Kijelentette, hogy nem mehetnek bele olyan feltételekbe, amilyenek mellett Auszria kapott kölcsönt. Tiltakozott az ellen, hogy hasznot-hozó tökéletesség nyujtsa a kölcsönt, azaz se a kisantantnál, se zsidó nagytökénél ne legyen elhelyezhető a kölcsön, mert az a magyar nacionalizmus bukását jelentené. A kölcsönt a nemzet igazi regenerálására kell felhasználni. Jóllehet a kölcsön még messze van, a gazdasági reformok már nem tűnnek halasztást. Végül azt jósolta, hogy a fajvédők belpolitikája diadalt fog aratni.

Utána Gömbös Gyula beszélt. Kijelentette, hogy a fajvédők sen-

kitől sem félnek, bármilyen eszközökkel harcoljanak is ellenük. Azt fejtette, hogy ők mindig keresztény nemzeti Magyarországot hirdettek. A háboru elvesztését belső bomlasztó erők okozták, amelyek ma sem számítanak meg intrikáikkal. Ezután Németország bukásáról beszélt és kijelentette, hogy

Averescu tábornok Argetoianuról.

(A volt belügyminiszter szerepe. — A néppárt bizonyos feltételek mellett szívesen látja.)

Bucurestből jelentik: A napokban Averescut egyik volt miniszter-társa Turnu-Severinben meglátogatta. A volt miniszter az Adevurul miniszter-társának Averescu nál tett látogatásáról és a vele folytatott tárgyalásokról a következőket mondta:

— Averescu tábornok nagyon csodálkozott, midőn Argetoianunak a néppártban régebben elfoglalt helyébe való visszahelyezéséről hallott beszélni. Senki sem szoritotta ki a párt különböző vezető bizottságaiból, ő maga akart visszavonulni lemondásával, azonban Averescu tábornok visszautasította. Ha azonban bizonyos párt elnöki jogkörrel volna szó, amelyet annakidején betöltött, erre nézve a dolog másképpen áll. Mialatt kormányon voltunk, — mivel Averescu tulságosan el volt halmozva kormányzati dolgokkal — pártfőnöki ügyei egy részét, különösen

Hittlernek csak az volna a kötelessége, hogy szervezetségükre támaszkodva átvegye a hatalmat. Figyelni kell, mert Németország sorsa vár Magyarországra, amelyet csak a keresztény fajvédelmi politika menthet meg. Utána még Friedrich István és Lendvai István beszéltek.

a pártszervezési dolgokat, Argetoianura bizta. Ellenzékbe menetünk után aztán ismét a maga kezébe vette Averescu a pártot, minthogy a párt is úgy kívánta. Ezzel voltaképpen nem fosztott meg senkit semmitől.

— A néppártban a pártvezért négy évre választják. Ha a párttagok — mondogatja maga Averescu — valaki mást vélnek rá nálánál alkalmasabbnak, meg is választhatják. Amíg azonban ő a választott pártvezér, tényleg be is kell töltenie állását, vagyis nem szolgálhat spanyolfalul másoknak.

— Averescu tábornok kétségbevonja, hogy a pártban fondorlatok folynának Argetoianu ellen. — Argetoianunak az a feltevése pedig, hogy az ellene irányuló bizonyos támadások Averescu tábornoktól, vagy az ő köréből származnak, nemcsak alaptalan, hanem bántó is. Nincs olyan szeren-

csés politikus, aki pártja összes tagjainak rokonszenvével dicsekedhetnék. Argetoianu haragja tehát jogosulatlan és annál különösebb, mivel oly végből, hogy tényleges politikai cselekvését abból megkezdje, feltételeket hangzattat. Akinek engednie kell és akinek a természetes állásponthoz vissza kell térnie, az ő maga; akik pedig az állapotok elsimitásán fáradoznak, fejtsék ki minden tevékenységüket Argetoianu körül, ne másutt. Ez az a tanács, melyet Averescu a krajovai küldöttségnek adott.

Hozzáteszi még azt is Averescu volt miniszter-társa, hogy a tábornok nem találja más magyarázatát Argetoianu magatartásának, mint azt, hogy félre kíván állni ama zaj után, amelyet a kincstári jegyek ügye támasztott, amelynek szellőztetését Averescu nem tudta megakadályozni. Ezekben foglalta össze a volt néppárti miniszter Averescu tábornoknak Argetoianura vonatkozó nézőpontjait. Aztán a szerkesztő kérésére a saját felfogását a következőkben foglalta össze:

— A párt mindenestre nyerne, ha Argetoianu újból kifejtene harci tevékenységét a párt érdekében. A helyzet nem olyan, hogy Argetoianu feltételekhez köthesse a pártban való közreműködését és hogy elégtételre lehetne igénye. Ha visszatérne a természetes álláspontjára és ezzel megszüntetné bizonyos izgalmak okait, ezzel azt a rokonszenvet szerezhetné meg, amelyben eddig nem volt része a pártban.

Szatmár színház nélkül

(Gróf László koncesszióját megsemmisítették.)

Szatmárról jelentik: A magyar színházi koncessziók engedélyezésének egyik szenzációja volt, hogy a miniszter Soimescu vezérfelügyelő javaslatára a teljes megelégedésre működő Szabadkay Józseftől megvonta a koncessziót s azt Gróf László nagyváradi színháznak adta meg. — Szatmáron nagy csalódást keltett a döntés, amely a városi tanácsot is különös helyzetbe hozta, tekintve, hogy a város már szerződést kötött Szabadkayval. A miniszteri határozatot azonban már nem lehetett megkritizálni s így Szatmár város felbontotta szerződését Szabadkayval és Gróffal állapodott meg.

Gróf László Nagybányán kezdte meg a szezont megfelelő díszletek és színészek nélkül. Nyomban jelentkeztek a pénzügyi zavarok, mert a közönség csöndes bojkott alá vette a színházat. Ilyen körülmények között kétséges volt, hogy egyáltalában megkezdheti-e október 10-én a szatmári előadásokat. Most aztán távirat érkezett a szatmári tanácshoz Bucurestből.

Tyukból — kakas.

(Egy angol tudós előadása egy természeti csodáról.)

Dr. F. A. E. Crewe, a kiváló angol zoológus a napokban rendkívül érdekes előadást tartott az edinburghi tudományos egyesület évi közgyűlésén. Az előadás egyes részleteit itt közöljük:

Dr. Cewe elmondotta, hogy 1919 október 14-én a baromfiudvarában egy rendes tojásból egy Buff-Orpington csirke kelt ki. — Ezen a csirkén semmiféle rendkívüliséget észre nem vettek. Rendszeresen fejlődött, s amikor jércekorba ért, úgy viselkedett, mint ahogy a többi jércék szoktak.

— Később — folytatta a tudós — tojni kezdett. A tojásai rendszeres tojások voltak, amelyek közül több megtermékenyült. Három esztendőn keresztül folytatta ezt a hivatását, anélkül, hogy a legcsekélyebb rendellenességet észrevették volna rajta. Az idén június hónapban az egyik mindenleány csodálkozva újságolta, hogy Baby — így nevezték a Buff-Orpington tyukot — több ízben kukorékolt. A leány beszédének nem adtunk hitelt s nem törődünk többé Babyval. Pár nap múlva azonban én magam is hallottam, hogy Baby kukorékolt. Még nem egészen úgy mint ahogy a kakasok szoktak, inkább azt a benyomást tette ráns,

hogy most csak gyakorolja magát ebben a tudományban.

Ettől fogva alaposan megfigyelték Babyt. Ennek az lett az eredménye, hogy különös tüneteket vettek rajta észre. Nemcsak, hogy szorgalmasan kukorékolt minden hajnalban — később már oly kiütiően, mint akármelyik kakas — hanem a taraja is elkezdett nőni. Mindig nagyobb-nagyobb és pirosabb lett. Ugyanakkor a sarkantyúi is erősen kifejlődtek. Miután ezen a különös változáson keresztül ment, a tollazata kihullott és új tollazata nőtt.

— De ez az új tollazat — szölt a zoológus — ez már nem a tyuk ruhája volt. A kakas elegáns, fényes, dus tollazata pompázott a testén. A farka merészen kunkorodott felfelé, s amikor begyesen lépett, ezer színt játszott a nap sugarában. Nem lehetett semmi kéttség felőle, Baby, aki három és fél esztendőn keresztül hiúsággal tojt tojásokat, Kakas lett, s minden tekintetben úgy viselkedett, mint ahogy a kakasok szoktak.

Dr. Crewe különböző kísérleteknek akarta alávetni Babyt, de hirtelen megbetegedett. Gondosan ápolták s így néhány nap alatt meggyógyult.

— Amikor már semmi baja sem volt — ugymond — s ismét kevélyen lépkedett a baromfiudvarban, egy olyan jércét bocsátottak a tár-

ságba, amelyik még nem volt kakasok között. Ez a jérce csakhamar tojni kezdett. A tojásait megvizsgálták s azt találták, hogy meg vannak termékenyítve. Négy darabból a kis csirkék ki is bujtak. Ez a körülmény tehát döntő bizonyíték volt arra, hogy Baby kakas voltához többé szó sem férhet. A kis csibék vigan növekedtek, amikor Baby ismét megbetegedett. Ezúttal nem lehetett rajta segíteni — kimult.

Dr. Crewe felboncolta s megállapította, hogy abnormális tuberkulózisban szenvedett.

— Ennek a betegségnek tulajdonítható — jegyezte meg, — hogy az ovariumszövetek elpusztultak és helyükön a másik nem szövetekkel fejlődtek ki.

Dr. Crewe elmondotta még ezután, hogy arra volt már esze, hogy fácantyukok öreg korukban a kakasok jellegzetes tulajdonságait öltötték magukra. 1914-ben ki is állítottak ilyen kakasokat. Ezek azonban nem voltak igazi kakasok, még Baby minden tekintetben kakas volt. E megöregedett fácantyukokról nem lehetett ezt elmondani. Megemlékezett arról a kakasról is, amelyet 1921 december havában a londoni baromfikiállításra bemutattak. A tudós zoológus előadását nagy figyelemmel hallgatták végig.

A távirat szerint a miniszter megsemmisítette Gróf László koncesszióját, egyelőre minden indoklás nélkül. Arról nem érkezik hír, hogy Szabadkay megkapta-e a koncessziót?

Ongyilkosság a kocsiában

(A mulató szerelmespár kalandja.)

(Saját tudósítónktól.) Különös jelenség keltett feltűnést az elmúlt éjszaka Aradon. A színház felől a Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) irányába hajtott egy konfliktus, amelyen derékig feltűrt szoknyában, mezítelen lábát a bakon hevertetve egy nő feküdt. A Városi-kávéház előtt posztoló rendőr megállította a különös fogatot, amelynek szemlélésére hatalmas tömeg gyűlt össze. A nő mellett egy férfi gubbasztott. Mindkettőjükéről az első pillanatban meg lehetett állapítani az alkohol hatását. A helyszínen megjelent Secui rendőrkommisszárius észrevette, hogy a fiatalember egy kést szorongat kezében. A kés véres volt és csakhamar megállapíthatták, hogy a két utas jobb csuklóján több centiméteres vérző seb van. Ongyilkossági szándékból tüereiket akarták elvágni, azonban az első pillanatban látszott, hogy a vágás nem ért fontosabb ereket, mert mindkét sebből csak lassu cseppekben ereszkedett a vér. A két sebesültet rendőri kísérettel azonnal a kórházba vitték, ahol Krausz dr. ügyeletes orvos megállapította, hogy a vágások csak a bőrt metszték fel és egyszerű kötéssel elállította a vérzést. A kórházban hamarosan megjelent Dragiciu Aurél rendőrkommisszárius, külszolgálati inspekción tiszti Mihailoviciu központi szolgálatos rendőrkommisszáriussal, akik megállapították a két öngyilkos jelölt kilétét. A fiatalember Baky István volt rendőrségi tisztviselő, jelenleg egy borkereskedő cégnél hivatalnok, akinek eltűnését családja éppen tegnap délután jelentette a rendőrségnek. Baky István vasárnap 15.200 leivel utazott el Aradról és azóta nem adott életjelet magáról. Az első kerületi rendőrségen lefolytatott kihallgatások során megállapították, hogy Baky vasárnap óta Temesvárott tartózkodott, ahol szerelmesével, Márton Juliskával, aki Maca néven a temesvári Silber mulatóban volt alkalmazásban, elköltötte pénzét. Tegnap este együtt Aradra jöttek és egy bodegában folytatták a mulatozást. Több üveg pezsgőt ittak meg. Az eltűnt fiatalembert felismerték és értesítették öccsét, aki haza akarta vinni. A meglehetősen italos fiatalember nem hallgatott öccsére, hanem szerelmesével együtt elhagyta a bodegát. A Piata Avram Jiancu (Szabadságtér) konfliktusba ültek és az alkohol hatása alatt egyszerűen öntudatlan állapotban akarták ereiket felvágni. Kihallga-

tásuk után mindkettőjüket szabadon bocsátották. A fiatalember hazatért szüleihez, a leány pedig visszautazott Temesvárra.

A kat. főgimnázium az új tanévben.

(Egy másvallású diák az első osztályban. — Mészáros tanuló önkéntes ismétlése. — Mi a helyzet az állami lyceumban?)

(Saját tudósítónktól.) A beiratások megtörténtek az aradi iskolákban és elkezdődött az 1923—24 iskolai tanév. Az erdélyi, de különösen az aradi sajtó harca, ugyancsak a szülők és iskolai hatóságok deputációja és az a nagy memorandummaradt eredménytelen maradt: a kultuskormány nem vonta vissza rendeletét és a felekezeti iskolákban ilyen körülmények között kellett megkezdődnie a tanévnek. A miniszteri rendelet a más hitvallású növendékeket elzárja a felekezeti iskoláktól, illetve a felekezeti iskolák első osztályába ezáltal csak olyan felekezeti tanuló iratkozhatik be, mint amilyen felekezethez az iskola tartozik. Természetes következménye ennek, hogy a más hitvallású szülők, ha csak nem akarják, hogy gyermekeik iskolázatlanok maradjanak, kénytelenek gyermekeiket az állami román liceumba beírni.

Érdeklődtünk az aradi Moise Nicoara liceum igazgatójánál, Crisan Ascantunál, hogy mennyi más vallású növendék iratkozott be idén az iskola első osztályába? Pontos kimutatást még nem készített az iskola, de mintegy 20 más vallású növendék van a liceum első osztályának és huszonötöt tesz ki a magántanulók száma is. A rendes tanulók többé-kevésbé beszélnek a román nyelvet, de azok részére, akik még semmit sem beszélnek románul, külön román nyelvű tanfolyamot létesítenek. Hasonló tanfolyam lé-

tesült a magántanuló elsőosztályos más vallású fiúk részére is. Crisan igazgató több szülőnek azt a tanácsot adta, hogy gyermekeket irassa be újból az elemi iskola negyedik osztályába, ahol az idén már román nyelven folyik az előadás, ezt az évet még ismétlik önkéntesen és jövőre már bizonyára beszélnek olyan jól románul, hogy beiratkozhatnak rendszeres tanulóknak a román állami gimnáziumba. A szülők egyrésze meg is fogadta a tanácsot. Kérdésünkre az igazgató elmondta, hogy a liceum többi osztályaiban elég szép számu más tanuló van és ezekkel előmenetel tekintetében nagyon meg van elégedve.

A katolikus főgimnáziumban más a helyzet. Fischer Aladár igazgató igen könnyen állíthatott össze kimutatást az elsőosztályos másvallású növendékekről. Eddig ugyanis miniszteri engedéllyel egy másvallású diákja van a katolikus főgimnázium első osztályának ez is református vallású. A leánytagozatban nincsen az első osztályban más vallású, mint római katolikus. A fiú- és leánytagozatban a harmadik osztálytól felfelé már sok izraelita vallású tanuló van, mind olyanok, akik már tavaly is idejártak, azonkívül ismétlők, mert idegenből másvallásukat nem szabad az iskolának felvenni. Ezek az adatok nem végelegesek, mert nincs kizárva, hogy miniszteri engedéllyel még több másvallású is beiratkozik az aradi katolikus főgimnáziumba.

A katolikus főgimnáziumban más a helyzet. Fischer Aladár igazgató igen könnyen állíthatott össze kimutatást az elsőosztályos másvallású növendékekről. Eddig ugyanis miniszteri engedéllyel egy másvallású diákja van a katolikus főgimnázium első osztályának ez is református vallású. A leánytagozatban nincsen az első osztályban más vallású, mint római katolikus. A fiú- és leánytagozatban a harmadik osztálytól felfelé már sok izraelita vallású tanuló van, mind olyanok, akik már tavaly is idejártak, azonkívül ismétlők, mert idegenből másvallásukat nem szabad az iskolának felvenni. Ezek az adatok nem végelegesek, mert nincs kizárva, hogy miniszteri engedéllyel még több másvallású is beiratkozik az aradi katolikus főgimnáziumba.

Kisajátítottak egy ősrégi templomot.

(Árpád-kori templom Aradmegyében. — Ürményi-család birtoka.)

(Saját tudósítónktól.) A radnai járási agrár-bizottság augusztus 13-án hozott határozatot az Ürményi-család birtokának kisajátítása ügyében és annak tekintélyes részét kisajátította. Az Ürményi-család az agrár-bizottság határozatát megelégedve az aradi törvényszék mellé beosztott agrár felelővitei bizottsághoz, mely ma foglalkozott az érdekes ügygel.

Az Ürményi család birtokán egy régi történelmi nevezetességű templom van, amelyet a járási agrár bizottság görög keleti templom céljára szintén kisajátított Popoviciu Péter radnai vezető járásbíró intenciója alapján. A családot ez érintette különösen, mert a régi templom a család temetkezési helyül szolgál és körülben is beépített terület, amely nem tartozik kisajátítás alá. A birtok Vinyesd

(Tótváradi) község közelében van és Popoviciu járásbíró a 102 házból álló község részére sajátította ki a templomot, holott a község lakói ezt nem is kérték, mert a kis falu nem bír egy papot fenntartani. Vinyesd község különben közel, alig két kilométernyire fekszik Soborsintól, amelynek ujonnan épült görög keleti temploma van.

A történelmi nevezetességű kis templom 1223-ban az Árpád-házi királyok uralkodása alatt épült. A lippai behódoltság idején 1550-ben török mecsetté alakították át és mint ilyen használták az 1600-as évek végéig. A törökök kiűzése után kapta meg az Ürményi-család a vinyesdi birtokot, amelynek kegyura lett és mint ilyen azóta a templomba temeti el halottjait. — 1751-ben Soborsinban a katolikus hívek új templomot építettek és a

vinyesdi templomból áthozták az összes ereklyéket. A kis templomot azóta nem használják.

Az agrár felelővitei tanács nem hozott határozatot az Ürményi birtok ügyében, hanem áttette az ügyet az Alexian táblabíró elnöksége alatt működő második agrár bizottsághoz.

Katonai szolgálat

mentesít a váltófizetés alól.

(A temesvári tábla érdekes döntése.)

(Saját tudósítónktól.) A temesvári ítélőtábla egyik érdekes határozatáról beszélnek az aradi jogászörökben. Egy polgári ügyben az alperesnek kézbesítették a váltómeghagyást és utasították, hogy kifogásait három napon belül jelentse be a törvényszékhez. Az alperesnek az iratokat állomás helyére kézbesítették, mert 30 nappal szolgálatára bevonult katonának. A váltókifogásokat az alperes csak leszerelése után 30 nap múlva adta be. A törvényszék a headási időben történt mulasztás miatt nem fogadta el a kifogásokat és megítélte a felperesnek a keresetét. Felelővitei folytán a temesvári ítélőtáblához került a per, amely megváltoztatta az aradi törvényszék ítéletét és feltűnést keltő határozatot hozott. Kimondta ugyanis, hogy a katonai szolgálat mentesíti a mulasztást és a törvényszéknek a váltókifogások fegyelemben vételével kell meghozni ítéletét.

A devizaközvetítések

ügye.

(Aradon a Banca Centrala kapott kizárólagos engedélyt.)

Az aradi devizaellenőrző hivatal ma értesítette a Banca Centrala igazgatóságát, hogy a központi devizaellenőrző hivatal a pénzügyi minisztériummal közösen kizárólagos devizaközvetítési joggal ruházta fel. Tudvalevő, hogy nemrégiben megvonták az ügynököktől és a bankbizományosoktól a devizaközvetítési jogot. Eredetileg e jogok revíziójáról volt szó, de a központi devizaellenőrző hivatal úgy döntött, hogy nem ad közvetítési engedélyt az ügynököknek, hanem kizárólagosan a Banca Centralának juttatja ezt a jogot. A Banca Centrala annak idején már megkapta a devizazavárlási engedélyt és devizaosztálya már régebben működik. Ettől az autorizációtól függetlenül nyert devizaközvetítési engedély folytán külön deviza közvetítő osztályt állít fel a város központjában. Hír szerint a pénzügyi minisztérium már megvette a „Clearing” cég helyiségét teljes speciális berendezéssel együtt és ott kezdi meg működését. A „Clearing” Welsz Károly tulajdona volt és modern telefonja, saját telefonhálózata volt, amely az aradi pénzügyi minisztériummal közvetlenül kötötte össze a Str. Gen. Grigorescu (Tabajdy)-utcában lévő hivatalt. A Clearing a devizaforgalom korlátozása óta megszűntette működését, amit most a

Banca Centrala indit meg. A Banca Centrala ugyancsak most kapott felhatalmazást vámcsekkek kibocsátására. Ilyen felhatalmazása Aradon eddig csak két bucures-ti pénzüntezet aradi fiókjának volt. Ezután a Banca Centrala is kibocsáthat vámcsekkeket, amely az aranyban, vagy nemesvalutában fizetendő vámdíjteleknél az arany, illetőleg a valuták pótlására szolgál.

Hogy áll a leu?

Szept. 28-án 100 leiért adtak nálunk:

2.63 svájci frankot.
7.46 francia frankot.
9.200 külföldi magyar koronát.
13.300 tényleges magyar koronát.
14.800 belföldi magyar koronát.
33.200 osztrák koronát.

Zürichben 2.60 frankot
Parisban 7.60 frankot
Budapesten 9500—10800 kor.-t
Bécsben 33.000 osztrák koronát
Berlinben 85.000.000 márkát
Prágában 15.60 szokolt
Belgrádban 41 diaért
Newyorkban 48 centet
Londonban 1 font 970 lel.

Amerikába utazók figyelmébe.

Tisztelt ügyfeleinket arra kériük, hogy sziveskedjenek a saját érdekükben okmányaikat, valamint kész utlevelüket annál is inkább azonnal benyújtani, mert a nagyszámu utazni szándékozók túlekedése következtében fenvegető a veszély, hogy a késedelmes utlevél benyújtás következtében kimerül a jövő évi 1924-es kivándorlási kvóta is, mely esetben tekintettel az Egyesült Államok által megállapított létszám beteltére, — még jövő évre sem válk lehetővé a kiutazás.

Hogy a t. utazóközönségnek a személyes felvilágosítással járó időpazarlást megtakarítsuk, ez-után közöljük, hogy milyen okmányok szükségesek egy észak-amerikai utlevél megszerzéséhez:

1 drb. születési bizonyítvány,
1 drb. nemzetiséget igazoló okmány,
1 drb. erkölcsi bizonyítvány, melyen a községi előjárásnak igazolnia kell, hogy az illető mennyi idő óta tartózkodik legutóbbi lakhelyén.
1 drb. házassági okmány,
1 drb. katonai elhocsátási igazolvány, (18—45 év közötti férfiak részére).
1 drb. Affidavit (bevándorlási engedély amerikai rokon vagy ismerős részéről, hitelesítve az amerikai román konsul részéről).
1 drb. adórendezési okmány,
1 drb. hatósági orvosi bizonyítvány,
8 drb. utlevél-fénykép. Az összes okmányoknak román nyelven kell kitöltve lenni.

Szivesen vállalkozunk arra, hogy benyújtás előtt átvizsgáljuk okmányainak helyességét és ugy központi irodánkban, valamint az alatt jelzett fiókjainknál minden egyéb leidevonatkozó felvilágosítást készségesen megadunk.

Fiók intézetek:

Bucuresti Calea Grivitei No. 183. Telefon 51—67.

Czernovitz, Raikousstrase 9.
Schaessburg, Piata Unirei No. 34.

Arad. Báró Bofius-palota.
Ezen fiókok ugy a hivatalos, mint a levélbeli, vagy a személyes érdeklődéseket azonnal elintézik.
Kiváló tisztelettel

Hamburg—Amerika Linie

Közös szolgálat az United American Lines-sel, vezérképviselő Románia részére Lázár H. Lazarovitz. — Központ: Timisoara, I., Strada Mercy 2. — Sürgönycim: Lazarovitz. — Telefon 16—58.

A kártyás férj.

(Miért akar válni a feleség.)

Budapestről jelentik: Érdekes válóperi keresetet nyújtottak be a napokban a királyi törvényszéken. L. R. volt kereskedelmi ügynök felesége előadja, hogy 24 esztendő férje, aki két évvel ezelőtt, tizenhétéves korában vette őt feleségül, eleinte a legszorgalmasabb emberek egyike volt. A házasság megkötése után néhány hónappal azonban foglalkozását otthagya és lóversenyre és a kártyára vetette magát.

— Igaz ugyan, — írja az aszszony a keresetében — hogy sem mi kifogásom nem lehet az ellen, hogy elhanyagolna engem. Minden áldott este pontban nyolc óra kor odahaza van, az egész délelőttöt is családjá körében tölti, ebéd után két óraker azonban eltávzik hazulról. A legnagyobb figyelmességgel van irányomban, nem fogy ki a kedveskedésekből. Bőségesen ellát mindennel, amire szükségem van, a háztartásunkat is a legkényelmesebben vezethetjük abból a pénzből, amit ő az asz talra letesz. Azonban mégis fel akarom bontani a házassági köteleket vele, mert házasetünknek morális alapja hiányzik. Ha valahol megfordulok és az iránt érdeklődnek, hogy mi a férjem foglalkozása, irulok, pirulok, nem tudom megmondani. Állandóan restelkednem kell amiatt, hogy a férjem foglalkozás nélküli egyén. — Ezért nem akarok vele élni.

A párját ritkító válóperi keresetben a tárgyalást október elején tartják meg a budapesti törvényszéken.

A fiumei kérdés.

Belgrádból táviratozzák: Pasic miniszterelnök a szkupcina tegnapi ülésén beszédet mondott a fiumei kérdéstről és kifejtette, hogy Jugoszláviára nézve nagyon hátrányos a rapallói szerződés és ismertette a szerződés akírásának körülményeit. A fiumei bizottságban kiküldöttek munkájáról megállapította, hogy az eredménytelen volt, mert az olaszok a szerződésen tulmenő követeléseket támasztottak. A kormány hajlandó tovább tárgyalni a rapallói szerződés alapján. A megegyezés lehetősége teljesen nyílt kérdés. Ha a megegyezés nem jönne létre, akkor Jugoszlávia ezt a kérdést a Népszövetség elé viszi. A Népszövetség döntésében a kormány megnyugszik. A külügyminiszter ebben a kérdésben hasonló szellemben beszélt.

Feljelentés Buzica Jon rendőrkomisszárius ellen a temesvári kir. főügyészséghez.

Főügyész Ur! A „Közöny” szeptember hó 19-iki számában cikket tettem közzé, melyben a sértettektől kapott megbízható információk alapján súlyos vádakat emeltem Buzica Jon temesvárgyárvárosi vezető rendőrkomisszárius ellen.

Cikkem alapján Selegianu Virgil rendőrfelügyelő ugy, engem, mint az általam bejelentett tanúk nagy részét még a múlt hét utolsó két napján kihallgatta, amely alkalommal Nagy Rózsi (lakik Gyárváros, Bárány-utca 26.), Balázs Sándorné (Gyárváros, Háromrózsa szálloda), Kiss Mihály, Rác István és Rác György, (mindhárom munkástelepi lakosok), Somtágh Aladár (Gyárváros, Baross-utca 2.), dr. Grósz Dezső (Belváros, Városház-utca 7.), Biegner Károly hirdapíró (Temesvári Hirdap), Muntján Miklós és Rószler egészségügyi agentek (mindketten a gyárvárosi komisszáriusnál) súlyosan terhelő vallomást tettek, mely vallomások a hivatalos hatalommal való visszaélés bűntettének, a magánlaksértés bűntettének, valamint többrendbeli véttség és fegyelmi véttség, kihágás kritériumát képezik.

Ezzel szemben most azt olvasom a lapokban, hogy Buzica Jon ellen a tanúkihallgatás során csak „kisebfboku fegyelmi vétések” nyertek megállapítást, miért is, — jogvégett ember lévén — felelősségem teljes tudatában a hivatkozott cikkben foglalt vádakat ezenel tartartom s tisztelettel kérem:

Méltóztassék jelen feljelentésem alapján Buzica Jon gyárvárosi vezető rendőrkomisszárius ellen saját hatáskörében a legszigorubb vizsgálatot sürgösen elrendelni annál is inkább, mert tudomásom szerint nevezett rendőrségi tisztviselő még most is, a vizsgálat lefolytatása alatt hivatalos funkciót végez, sőt nyilatkozatokat állítat ki olyan egyénektől, akikre a vizsgálat folyamán hivatkozás történt s ezekben ártatlanságát igazoltatja.

Ugy a sértettek, mint a város lakossága joggal követeli, hogy ily súlyosan kompromittáló s a büntető törvénykönyvbe ütköző vádak esetében a vádlott ne legyen abban a helyzetben, hogy a vizsgálatot hivatalos hatalmának súlyával befolyásolja, de különösen szokatlan, hogy 1 vádlott rendőrtisztviselő hivatalos helyiségében hivatali alantasaitól ily módon szerezzen be kétes értékű dokumentumokat az ellene emelt vádak ellensúlyozására.

En Buzica rendőrkomisszáriust nem ismerem. Engem ez ügyben tisztán a hirdapíró köteleességtudása vezet, mellyel a köznek tartozom és megvagyok győződve, hogy a kir. főügyész ur, mint a jog

hivatott öre, az igazság kiderítésében segítségemre lesz. Timisoara, 1923. évi szept. 28. Bugél Jenő szerkesztő.

Szüret Aradhegyalján.

(Kedvező terméskilátások. — Megindult a kereslet a borpiacon.)

(Saját fudósítónktól.) Október elején kezdődik Aradhegyalján a szüret, ezért az ideai szőlőtermésre vonatkozólag kérdést intéztünk egy magasrangú volt állami szőlészeti hivatalnokhoz, aki nemcsak Aradhegyaljának, de egész Románia szőlőgazdasági viszonyainak alapos ismerője. Informátorunk a következőképpen változta az aradhegyaljai szőlők jelenlegi állapotát:

— Az egyenlőtlenül elosztódott csapadékmennyiség következtében a szőlőszemek feiködése is egyenlőtlen maradt. Az utóbbi esőtlen hónapok következtében a szemfalak vastagsága még mindig igen nagy mértékű és a nedvcirku láció elégtelensége miatt a cukor sem fejlődhetett ki a szemekben olyan mértékben, mint azt az aránylag meleg időjárástól várhatnánk: Ezért az egész Hegyalja nagyon várja az esőt, amely az utóbbi napokban, ugyan elégtelen mértékben, de mégis jelentkezett, aminek következtében most már megindult a héjak vékonyodása, a szemek nedvvel való megtöltődése és az intenzivebb cukorfeiködés, ugy, hogyha még további csapadékot kapunk s az esőre néhány derült nap következik, az ideai bortermés kválitás tekintetében messze felül fogja haladni a tavalyit, sőt tekintettel a romániai többi szőlővidékekről szóló jelentésekre ezidén kválitás tekintetében Aradhegyalja fogja vinni az első szerepet. Mennyiségileg az egyes rövidebb szakaszok nagy különbséget mutatnak, mert míg egyes helyeken a tavalyinál valamivel nagyobb termés mutatkozik, máshelyt a mennyiség a tavalyinál jóval alul marad. Ha az idő szeptember utolsó hetében szép napos és meleg lesz, egyes sziklás talaju szőlőkről idén még aszút is lehet készíteni.

Az óbor iránt az utóbbi napokban némi érdeklődés mutatkozik. Ennek következtében a Malizandokinti ár 10—15 százalékkal felfszokott. Az új termésben csak szóránvosan történtek kitések, mert az általános pénzpangást ebben a tekintetben is érezteti káros hatását. De tekintettel arra, hogy az ó-királyság legnevesebb bortermő vidékein a terméskilátások nem nagyon biztatók, Aradhegyalja reménykedik, hogy szüretkor a borkereslet meg fog élni.

— A szellemi munkások súlyos megadóztatása. Bucurestből táviratozzák: Az intellektuelek szövetsége a Libertate club helyiségében tegnap naggyűlést tartott, amelyen erővel állást foglaltak a szövetség tagjainak tulzotti megadóztatása ellen. A gyűlésen felszóltak Dobrescu, a bucuresti ügyvédi kamara elnöke, Voirtunisescu képviselő, Radulescu és még többen. A gyűlésen elhatározták, hogy országos kongresszust hívnak össze, amelyen országosan tiltakozni fognak a szellemi munkások tulzott adómegeterhelése miatt. (Rador.)

Irodalom, művészet

* **A temesvári színház műsora.** Szombat: Hollandi menyecske. Vasárnap délután 3 órakor Kék mazur. Este: Hamburgi menyasszony.

* **Az aradi színház műsora.** Vasárnap d. u. Hazudik a muzsikaszó operette. Este Marinka, a táncosnő, operette bérletszünetben. Hétfőn: Marinka, a táncosnő. A) bérletben. Kedden: Marinka, a táncosnő operette B) bérletben. Szerdán: Marinka a táncosnő C) bérletben.

* **Temesvári színház.** A Hamburgi menyasszony tegnap esti előadása a legteljesebb siker jegyében zajlott le. Első helyen kell megemlékeznünk Lengyel Irénről, aki úgy játékosan, mint énekesen elsőrangú produkált. Bodor kiváló színész és szép hangú énekes. A közönség lelkesen tapsolta a szereplőket. A zenekar harmónikus munkát végzett.

* **Kovács Kató és Pattantus Marosvásárhelyre szerződtek.** Kovács Kató, az aradi színház primadonnája és Pattantus Manó táncoskomikus néhány nappal ezelőtt megváltak az aradi színház kötelékéből. Értesülésünk szerint a művészpár Marosvásárhelyre szerződött Szabó Pál és Kardos Andor társulatához.

* **Az aradi színház hírei.** Jean Gielbert nagyszerű muzsikája csendül fel szombaton este „Marinka a táncosnő” operettben az aradi színpadon. A színház már teljesen felkészült az előadásra. Sebestyén Jenő szenzációsan érdekes táncszámokat tanított be ez alkalomra és a díszletek is teljesen újak lesznek. — Marinka Horváth Micinek brilliáns szerepe. Selmeczy egy amerikai rendőrbiztos szerepében lép fel és a harmadik felvonásban sok érdekes trükket fogja megkacagtatni a közönséget. A rendezés Tomba Béla munkája, ő játssza Iván herceget is. Kiváló szerepe van még a darabban Balogh Böskének és Sebestyén Jenőnek. — Az előadások szombattól kezdve ezután mindig este 8 órakor kezdődnek, amire külön is felhívjuk a közönség figyelmét. — A tavalyi szezonnak egyik legnagyobb sikert aratott operette a „Hazudik a muzsikaszó” kerül vasárnap d. u. előadásra. A darabban Balogh Böskének, Tompa Bélának és Selmeczynek van kitűnő szerepe. Újak lesznek Maros Vilma, Fákerty Maca, Mézáros Mária és Pattantus Manó. — A színház egyik legközelebbi újdonsága a „Bátor Salamon” című bohózat, amely a budapesti Vigaszínháznak volt hosszú időn keresztül slágerdarabja. A darabot Darvas Ernő rendezte és a prózai személyzet legjobbjai játszanak benne.

* **A temesvári színház hírei.** Szombaton este 9 órakor kezdődik a Hollandi menyecske nagyszerű operett előadása Lengyel Irénnel, a kiváló primadonnával a címszerepben. — Vasárnap délután igen olcsó helyekkel Sárvay Rózsival, a temesvári közönség kedvencével és Lengyel Irénnel a főszerepben a Kék mazur kerül színre, vasárnap este pedig a nagy sikert aratott Hamburgi menyasszonyt játsszák. — F. Sugár Terivel a főszerepben hétfőn este Nikodém kedves darabjának, a Tökmag című vígjátéknak lesz a bemutatója. A főszerepeket F. Sugár Terin kívül Harmath Józsa, Szendrev Józsa, Hervay, Kassay és Zilahy játsszák. Kedden este megismétlik a Tökmag előadását. — A temesvári színház jövő heti műsorán új operettbemutatókn kívül nagyszerű darabok szere-

pelnek. Szerdán megismétlik a nagy sikert aratott Bajadért. csütörtökön Cyrano de Bergerac van műsoron, pénteken este lesz a Szép asszony kocsisának bemutatója. Ez a nagyszerű operett rendes helyárrakkal kerül bemutatásra. A pénteki bemutatót szombaton délután 3 órakor, szombaton este 9 órakor, vasárnap délután 3 órakor és vasárnap este 9 órakor ismétlik meg, úgy hogy a Szép asszony kocsis című ötletes operett

A megszünt német ellenállás.

(Párisban elítélik Ebert kiáltványát. — Készülődnek a bajor jobboldaliak. — A hatás a Ruhr-vidéken.)

Párisból táviratozzák: Az összes lapok elégedetlenek Ebert német köztársasági elnök kiáltványával és kijelentik, hogy annak hangja túlságosan nacionalista. Az ünneki kiáltványból, hogy a németek folytatták volna az ellenállást, ha rendelkeznek megfelelő anyagi eszközökkel. A kiáltvány vádirat Franciaország ellen és nagyon megnehezíti Stresemann munkáját. A Petit Parisien szerint ezt a kiáltványt Cuno volt miniszterelnök is aláírta volna.

Berlinből táviratozzák: A birodalmi gyűlést tegnap délután megnyitották. A fajvédők és a szociáldemokrata képviselők között heves összeütközés volt a külpolitika miatt.

A bajor diktátor.

Münchenből táviratozzák: Dr. Kahr volt miniszterelnök, főállami megbízott a következő proklamációt adta ki:

— Komoly órában, hazafias kötelezettségem parancsszavára veszem át Bajorországban a főállami megbízotti tisztséget. Hivatali működésemet a bajor haza, a német nemzet és a nagy német haza iránt érzett forró szeretet fogja irányítani. Ebben a működésemben minden németre támaszkodni akarok, aki — akárcsak én — híven akarja szolgálni a hazát. Minden hazaellenes cselekedettel szemben és minden intézkedésemnek ellenszegülő ténnyel szemben kiméletlenül alkalmazni fogom hatalmi rendszabályaimat.

Készülődnek a bajorok.

Münchenből táviratozzák: A Ruhr-kapitulációt végves és zavaros érzelmekkel fogadták a bajor fővárosban. A „Münchener Neueste Nachrichten” nyílt és burkolt támadást intéz Stresemann kancellár ellen.

Megszüntetett városi konyhakertészet.

(Amire Arad ráfizetett. — A bolgár kertészek meggazdagodtak.)

(Saját tudósítónktól.) Aradváros vezetősége ma délelőtti tanácsülésén elhatározta, hogy a Libásdülöben levő konyhakertészetét megszünteti és a Nagylegelőn elterülő konyhakertészeteket bérbe adja. Erre a nagyjelentőségű határozatra az indította a város vezetőségét, hogy a konyhakertészetek mérlegei évek óta veszteséggel zárulnak.

A város vezetősége képtelen volt kellő ellenőrzést gyakorolni a kertészetek munkálatai felett, csak is ezzel magyarázható az, hogy akkor, amikor az aradkörnyéki bolgárkertészetek tulajdonosai meg-

három nap alatt ötször kerül színre. Az operettet új díszletek és pompás toalettek teszik még különösen érdekessé.

* **Simon Judit mint dráma.** Budapestről jelentik, hogy Kiss Jenő Sándor, Kiss József fia, aki mint tárcairó, lelkes fiamunkása a magyar irodalomnak, átyja, Simon Judit című balladájából drámát ír.

lár ellen és többek között azt írja, hogy Németország második Versailles előtt áll. A „München-Augsburger Abendzeitung” Stresemann Miksa badeni herceghez hasonlítja, aki a német nemzet lefegyverzését befejezte. A demokraták ülésén Hitler hevesen támadta a kancellár politikáját. A Rossbach szervezet parancsot adott ki, hogy tagjai készenlétben legyenek. Az Oberland szövetség ma délután 4 órára alarmozta tagjait azzal az utasítással, hogy mindenki hozza el fegyvereit. A hazafias munkások szövetsége nyilatkozatot adott ki, amelyben azt mondja többek között, hogy Bajorországnak kell kezébe vennie a birodalom sorsát, még mielőtt minden elveszett.

A megszállott területeken.

Gelsenkirchenből táviratozzák: A Ruhr-vidéken egykedvűen fogadták a passzív ellenállás megszüntetéséről szóló jelentést. Ambar a lakosság nem sok illuziót táplált a helyzet hamaros javulásáról, mégis némi megnyugtató szolgálattal az utóbbi hónapok feszültsége alól való felszabadulás a kölni börzén erősen zuhant a dollár kurzusa, aminek a Ruhr-vidéken is hatása volt. A szakszervezetek az új helyzetről csak akkor fognak határozni, ha képviselőik visszatérnek Berlinből és megtették jelentésüket. Annyi már is bizonyos, hogy a munkát a közeli napokban megkezdik. A kommunisták röpcédulákat osztogattak, hogy folytassák az ellenállást. Így megbuktak a Stresemann kormány és meg lehet alakítani a munkások és parasztok kormányát. Politikai körök tartanak a kommunistáktól.

Düsseldorfból táviratozzák: A Havas-ügynökség jelentése szerint a kommunisták a Ruhr-megszállítás megszüntetéséért tiltakozásul húszonnégy óráig sztrájkoltak.

gazdagodnak, a város ráfizetett a kertészetekre, holott a városi kertészetek sokkal modernebb eszközökkel vannak felszerelve, mint a bolgárok kertészetei. Az adminisztráció is óriási költségeket emésztett fel úgy, hogy a város már a múlt évben foglalkozott a bérbeadás tervével. Akkor nem akadt megfelelő vállalkozó, aki garanciát vállalt volna, hogy a közönséget ellátja a kertészetek terményeivel. Ez volt az oka annak, hogy a város az idén is próbát tett a konyhakertészetek folytatására.

Ez évben az időjárás olyan kedvező volt a konyhabeteményekre,

hogy a város busás hasznot remélhetett. A termés olyan nagy volt, amilyenre évek óta nem volt példa és a város most sem találta meg számítását. További kísérletezésnek semmi értelmét nem látta a tanács, amely ma foglalkozott a konyhakertészetek anyag miérriáival. Ugy határozott tehát, hogy a Libásdülőt takarmánynövények termesztésére használja fel, a Nagylegelő egész területét pedig nyilvános árverésen bérbe adja. A pályázati feltételek egyik legfontosabb pontja az, hogy a vállalkozó összes termését első közből köteles a város közönsége részére áruba bocsátani. A város reméli, hogy a rossz üzletté vált konyhakertészeteket így módon sikerül hasznosítani.

HIREK.

Meghalt a vonaton.

(Egy beteg asszony tragédiája.)

(Saját tudósítónktól.) Tragikus eset történt ma délelőtt a Siria (Világos) és Arad között közlekedő személyvonaton. Bariu Dimitriu világsi csendőrmester felesége súlyos vakbélgyulladás tünetei között megbetegedett. Az ottani orvos sürgős operációt ajánlott. Bariu Dimitriu ma reggel Aradra akarta hozni a feleségét, hogy a kórházban megoperáltassa. A szerencsétlen asszony ötvennél rosszul lett és néhány perc múlva kiszivedett. Az aradi álmásra már csak Bariu Dimitriuné holtteste érkezett. Dr. Stauber Andor hatósági orvos megállapította, hogy a halál közvetlen oka az előrehaladott vakbélgyulladás. A tragikus körülmények között elhunyt asszony holttestét Világosra szállították és ott helyezik örök nyugalomra.

— **Berthelot tábornok a jassy-i kiállításán.** Bucurestből jelentik: A jassy-i mezőgazdasági kiállítást Marcescu, Incul et Constantinescu miniszterek, valamint Berthelot francia tábornok jelenlétében tegnap megnyitották. Az egyházi szertartás után a kiállítás elnöke és Toma jassy-i polgármester beszéltek. Ráműtatták az ország mezőgazdaságának nagy fejlődésére, amelyet a kiállítás fényesen igazol. Felszólalt még Berthelot tábornok is, aki kijelentette, hogy a háború alatt járt már Jassyban és őszinte örömmel és csodálkozással tölti el a városnak látogatása óta eltelt hatalmas fejlődése.

— **Jegyzés az új német jegybankra.** Berlinből táviratozzák: Az új jegybankra eddig összesen harmincöt millió dollárt, vagyis száznegyvennégy millió arany márkányi kölcsönt jegyeztek.

— **A fegyverviselési engedélyek felülvizsgálata.** Az ostromállapotról szóló rendelet életbeléptetésének értelmében a Temesváron kiadott fegyverviselési engedélyek október elsején bemutatandók a temesvári rendőrprefektúrán ellenőrzés céljából.

— **Béreljen Kerpel könyvtárában.** — **Pálffy bankár egyezkedése.** Budapestről táviratozzák: Az annak idején bankbukásért őrizetbe vett Pálffy Sándor bankár üzletfeleinek a tavaly szeptemberi alapon ajánlott fel kiegyezést, mert az időközben le tartóztatott Pálffy értékpapirjai horribiliser emelkedtek.

— **Kereskedők kongresszusa Temesváron.** Az Arad-Bánsági Kereskedők Egyesületeinek Szövetsége vasárnap, folyó hó 30-án délelőtt 10 órakor a Kereskedők Egyesületének Belváros, Liget-ut 4. szám alatti helyiségében országos jellegű kongresszust tart, amelyen a szövetség tagjain kívül a Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok képviselői is részt vesznek. A naggyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó: tartja Kun Richárd, a szövetség elnöke. 2. Kereskedelemellenes irányzat és a kereskedelmi érdekképviseltek. Előadja: dr. Fried János, a Nagyvárad Csarnok főtitkára. 3. Szpekulációs törvény. Előadó: Kabos Armin, a Temesvári Kereskedők Egyesületének választmányi tagja. 4. Esetleges indítványok. A Temesvári Kereskedők Egyesületének tagjai a gyűlésre ezúton meghívattak azzal a kéréssel, hogy azon minél nagyobb számban jelenjenek meg.

— **Házasság.** Szeptember 25-én Szegeden tartotta esküjét Pálur István lippai református lelkész Mérsáros táblalabiróné hugával, az impozáns szépségű, a női kedvesség és a rendkívüli komolyság érdekes egvényiségével. Lesjár Margitkával a házassági alkalomból Z. Várady Margit urasszony az aradi református nők nevében finom művű ezüstkoszorú emléket nyújtott át az új párnak, mint az egymás boldogságáért szenvedni tudó, őszeltem eszményi szeretet szimbólumát. Pálur István volt aradi református lelkész, akit Lippára hívtak meg lelkésznek, vasárnap, szeptember 30-án délelőtt tíz órakor mondja bucsubeszédét az aradi református templomban.

— **Bernhard Shaw Budapestre megy.** Budapestről jelentik, hogy a világhírű angol író, Bernhard Shaw Budapestre készül s ott felolvasást fog tartani. Tiszteletére a Magyar Színház az „Orvosok”-at a Vígshízház a „Candida”-t, a Nemzeti Színház pedig a „Caesar és Cleopatra” című Shaw-darabot hozza színre akkor parádés előadásban.

— **Egy román tudós halálának évfordulója.** A román tudományos világ most ünnepli Lázár Györgynek, a kiváló tudós halálának száz éves fordulóját. Lázár a fogarasmegyei Ávrigban született és tanulmányait Szebenben, Kolozsváron és Bécsben végezte. Bölcsészettudori oklevelet nyert, de emellett kiváló fizikus és kémikus is volt. Sok tudományos munkát írt és ő alapította meg Bucuresztiben a „Felső tudományok akadémiaját”, amelynek növendékei voltak első uttorói a román tudománynak. Irodalmi és tudományos működése mellett ő tervezte Bucureszt erődítményeit és ő öntötte a görög fanarióták ellen harcoló román felkelők ágyúit is. Korán, alig negyvenhárom éves korában halt meg; szerzetét megölte a szakadatlan munka. A kormány országos ünnepé avatta halálának évfordulóját és elrendelte, hogy minden középiskolából egy tanár és két tanuló zárándokoljon el a szülőhelyén, Ávrigban levő síriához.

— **Eltűnt gimnazista.** Titokzatos körülmények között tűnt el a napokban Aradon egy tizenegy éves gimnáziumi tanuló: Waldmann Gyula. F. hónap 25-én délelőtt szülei a városba küldték a Str. Aurél Vlaicu 26 számú lakásukról. A kis fiút hiába várták vissza szülei azóta nem tudnak nyomára akadni. A kétségbeesett szülők jelentést tettek a rendőrségen a gyermek eltűnéséről.

Temesváron nem adnak ki utlevelet.

(Elfogytak a könyvecskék. Megdöbbenés a kereskedők között.)

(Saját tudósítónktól.) A temesvári közönség körében kellemetlen visszhangot váltott ki az a hír, hogy a prefekturán beszüntették az utlevélkiállítását. A beszüntetésnek oka csupán technikai akadályokban található, amennyiben a vármegyei prefekturáról elfogytak az összes utlevélkönyvecskék és csak november hatodikáig érkezik meg Bucurestiből a pótlás. Különösen a kereskedői körökben okozott megdöbbenést ez a hír Temesvárott, mert az ezzel járó késedelem folytán súlyos káraik származhatnak külföldi bevásárlásaik-

nál és rendkívül aggasztó a helyzet a külföldön tanuló diákoknál, akiknek most kellene vizsgát tenniük, illetőleg beiratkozniuk. Eddig mintegy hatszáz utlevélkérvény hever elintézetlenül a temesvári prefekturán és ez a szám az utlevélkönyvecskék megérkezéséig még erősen fokozódni fog. Üdvös volna, ha a vármegyei prefektúra ez alkalommal eltekintene az eddigi formáságoktól és kivételesen meghosszabbítaná a lejárt utleveleket úgy, hogy a lejárt utleveleket tulajdonosai a régi könyvecskéiket felhasználhassák.

LEGUJABB.

A franciák féltik Stresemant.

Párisból táviratozzák: A sajtó fél, hogy a bajor nacionalizmus szuggesztív hatásával felülkerekedik a többi pártokon és félti Stresemann kancellár helyzetét. Zavart esetén, mondja a sajtó, a bajorok azt a jelszót hangoztatják, hogy a

közös ellenség ellen kell vonulni. Nincs kizárva, hogy a kaoszól, a nemzeti érzés fellángolása Franciaországra veszedelmes fordulatot hozhat és a szent háború gondolata feltámadhat.

Munkanélküliek és rendőrök harca.

Londonból táviratozzák: A munkanélküliek és a rendőrség között véres összeütközések voltak. Mialatt a munkanélküliek küldöttsége a népjóléti miniszteriumban tárgyalt, a kiinn várakozó tömeg benyomult az ülésterembe, lezárta

az ajtókat és kijelentette, hogy addig senkit sem enged ki, amíg nem teljesítik a követeléseket. A rendőrség beavatkozására ötvenen megsebesültek, köztük tizennyolc súlyosan, egy pedig halálosan.

Agyonlőtt kommunista-vezér.

Szófiából táviratozzák: Dimitrovot, a kommunista bolgár vezért

harc közben a horvát csapatok lelőtték.

Mussolini parancsa a flottához

Párisból táviratozzák: A Martin értesülése szerint Mussolini utasította az olasz hajórajt, hogy csak

akkor távozzék Korfuból, ha Görögország megfizette az ötven millió lírát.

Megindult a menekülés Münchenből.

Bécsből táviratozzák: Németország felől zsufolt vonatok érkeznek müncheni lakosokkal, akik sze-

rint a rend és a fegyelem ugyan teljes Németországban, de félt, hogy zavargások lesznek.

— **Halálozás.** Lengyel Böske, a Temesi Agrár Takarékpénztár aradi fiókjának tisztviselője ma rövid szenvedés után meghalt. A fiatal hivatalnoknál halála kártársai és ismerősei körében ószinte részvétet keltett. A temetés vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az aradi izr temető halottas házából.

— **Román hajók Belgrád alatt.** Bucurestből táviratozzák: A román flottilla Belgrád alá indult, ahol részt vesz a jugoszláv trónörökös keresztelési ünnepélyén. (Rador.)

— **„Az új rokon” — Amerikában.** Budapestről jelentik: Csáthó Kálmán vigjátékát, „Az új rokon”-t, mely a Nemzeti Színház műsorán tavaly a legtöbbször színre került magyar darab volt, mint értesülünk, legközelebb Amerikában is bemutatják. A darab előadási jogát egyik nagyobb színházi ügynökség vásárolta meg Amerika részére.

— **Tánciskola.** Gencsiné táncintéző tánciskolájában a beiratkozások megkezdődtek lakásán Arad, Str. Ionescu 11 (Gróf Károlyi-utca 7.)

— **Az ottlaci ügy a vádtanács előtt.** Az ottlaci vámcsempészes három gyanúsítottját, — mint jelentették — az aradi törvényszék vizsgálóbírója előzetes letartóztatásba helyezte. A letartóztatottak a vizsgálóbíró határozata ellen felfolyamodást jelentettek be a törvényszék vádtanácsához. A felfolyamodással hármastanács fog foglalkozni, amelynek tagjai dr. Moldován Silvius törvényszéki elnök, Kovács József és dr. Ursu János táblalabirák lesznek. A bírák a mai napon áttanulmányozták az iratokat és holnap délelőtt hozzák meg döntésüket a csempészesi ügyben.

— **Kézimunka.** Jumperek olcsón kaphatók Strasser-cégnél.

— **Paál Albert festőművész** képiállítását szeptember 30-án nyílik meg a Kulturpalota kistermében.

— **Versenyhírek.** Diana sósbor-szesz minden vonalon győzött.

— **Orvosi hír.** Dr. Löwinger Miksa v. kórházi főorvos lakását és orvosi rendelését Bulev. General Dragalina No. 2. (Apponyi Albert-körút 1.) kulturpalotával szembe helyezte át.

— **Magántanulók beiratása Temesváron.** A temesvári állami német-magyar reálgimnáziumban október elsejétől 10-ig terjedő időben naponként délután három órakor történik a magántanulók felvétele, akiknek az igazgatóságához címzett felvételi kérvényt, születési bizonyítványt, 120 lei beiratási díjat és 150 lei tandíjat kell magukkal hozni.

— **Haladás előadás szombaton** d. u. 6 órakor, tartalmas műsorral a Kulturpalota nagytermében. Előadó: dr. Schweitzer József tanár.

— **Elfogott betörők.** Jelentették, hogy Vascu Traján temesvár-józsefvárosi kereskedő Hüttl-tér 12. szám alatti lakásából 20.000 lei értékben ékszereket loptak el. A temesvári rendőrségnek sikerült elfogni a tettest Barbulescu Valér lakatos személyében, akinél egy 20 dolláros arany hiányával az összes ellopott értékeket megtalálták. A betörőt átkiszérték az ügyészséghez.

— **Sikkasztó boltiszolga.** Szántó Miksa temesvár-erzsébetvárosi kereskedő feljelentést tett Szigeti Iászló nevű szolgája ellen, akit szeptember 16-án Aradra küldött inkasszó céljából és a felvett összegekből 1300 leit elsikkasztott. A sikkasztó boltiszolgát letartóztatták és átadták az ügyészségnek.

— **Aradi autó elgázolt Temesváron egy embert.** Ma délelben Temesváron a Sági-uton a 63. számú aradi autó, amelynek Marosi György szemlái gazdálkodó a tulajdonosa, elgázolta Mérsáros János 73 éves temesvári lakost, akit a mentők életveszélyes állapotban szállítottak a kórházba. A rendőrség megindította az eljárást.

MOZI.

— **Aradi mozi hírek.** A Napoleon korszak legendás történetéből kiszakított epizódok mutat be utoljára szombaton az Apolló Napoleon leánya címmel, mely érdekes meséjével, művészi kidolgozásával nagy és jelentős sikert ért el. A filmdráma meséjét a Napoleoni időkől veszi, s ragyogó fantáziával rajzolja meg azt a rajongó szeretetet, amellyel a kis hadnagyból lett világhódító hívei körülveszik. A darab hősnője Napoleon természetes leánya, aki ódaadó rajongásában még az életét is veszélyezteti s izgalmas kalandokat szenved át, hogy a nagy császárt az összeesküvők elől megvédelmezze. — Sodoma és Gomorra című monumentális film bemutatása lesz szombaton az Urániában. Már a darab meséje is olyan, amely páratlanul teszi a maga nemében; de nemcsak ezzel viszi el a győzelmet, hanem elsőrendű színészek játékában gyönyörködhetünk, az élükön Lucy Doriannal és Várkonyi Mihállyal. A fantasztikus, izzóan érdekes meséjű film végigvezet bennünket a mai és őkori Sodomákon, izgalmas kalandok, lebilincselő erkölcsrajz és poétikus meseszöveg közepette. A szenzációsan világhírű film első része szombaton és vasárnap, második része hétfőn és kedden megy az Urániában.

Közgazdaság.

Aradi valutaárak. (Szeptember 28.) Francia frank 13.40, svájci frank 39.50, dollár 220, dinár 2.20, szokol 6.25, lira 9.80, angol font 990, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0032. — Kifizetések: Budapest külföldi 82, belföldi 148, Bécs 330, Prága 6.50, Zürich 38.75, Milano 10, London 995, Páris 13.50, Newyork 217, Belgrád 2.50.

Temesvári valutaárak (Szept. 28.) Newyork 217, dollár 220, London 993, angol font 995, Páris 13.40, francia frank 13.40, Zürich 38.50, svájci frank 38, Milano 9.90, lira 9.30, Belgrád külföldi 2.45, belföldi 2.35, dinár 2.45, Prága 6.45, szokol 6.30, Budapest külföldi 92, belföldi 142, magyar korona 133, Bécs 332, osztrák korona 315.

Bucurestii tőzsdezárlat. (Szept. 28.) Kifizetések Páris 13.50, London 994, Newyork 219, Milano 10.10, Zürich 39.30, Bécs 0.0031.50, Prága 6.60, Budapest 0.0125. — Valuták: Napoleon 800, márka 0.000035, léva 2.10, török lira 1.18, angol font 995, francia frank 13.40, svájci frank 39.50, lira 9.30, drachma 4, dinár 2.20, dollár 227, lengyel marka 0.00090, osztrák korona 0.003150, magyar korona 0.0090, szokol 6.30.

Zürichi nyitás. (Szeptember 28.) Berlin 0.000003, Newyork 561, dollár 561, London 2554, Páris 34.40, Milano 25.80, Prága 16.85, Budapest 0.0310, Belgrád 6.50, Bucurestii 2.60, Varsó 0.0017, Bécs 0.0079.

Zürichi zárlat. (Szeptember 28.) Berlin 0.000003, Amsterdam 220.75, Newyork 561.40, London 25.55, Páris 34.45, Milano 25.80, Prága 16.85, Budapest 0.03, Belgrád 6.50, Bucurestii 2.60, Varsó 0.0017.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Szeptember 28.) Napoleon 69.000, Amsterdam 7615—8055, Berlin 0.0002*3, Belgrád 225—239, Bucurestii 94—107, leu 95—108, London 88400—92800, angol font 88900—93300, Milano 890—945, lira 900—955, Newyork 19500—20600, dollár 19650—20750, Páris 1205—1275, francia frank 1220—1286, Prága 585—629, Varsó 0.0630—7.95, Bécs 0.27.50—29.70, Zürich 3440—3660, svájci frank 3460—3680.

Budapesti értékpapirtőzsde. Zárlat. (Szeptember 28.) Magyar Hitel 765.000, Osztrák Hitel 164 ezer, Salgó 690.000, Rima 164.000, Délivásut 155.000, Államvasut 450 ezer, Kohó 900.000, Atlantica 89 ezer, Ganz-Danubius 43.500.000, Kőszén 3.080.000, Papir 74.000, Nasici 2.700—2.800.000, Szlavonia 110.000, Földhitelbank 365.000, Viktoria 463.000, Kereskedelmi Hitel 30.000, Pesti Magyar Keresk. Bank 1.330.000, Beocsini 1.500.000, Urikányi 1.600.000, Láng 320.000, Lipták 38.000, Schlick 275.000, Brassói 550.000, Zabolai 176.000, Baróti 23.000, Cukoripar 4.100.000, Klotild 125.000, Temesi szesz 120 ezer, Hungária mütrágya 300.000, Olasz Bank 55.000, Angol-Magyar Bank 159.000, Leszámitoló 115.000, Magyar-Cseh Bank 46.000, Nova 150—158.000, Kronbergerfa 26.500, Közúti 25.000, Csáky 71.000, Izzó 575.000, Magnezit 3.700.000, Viktoria butor 22.000, Ófa 643.000, Malomsokv 45.000, Pesti Hazai 6.250.000.

— Az aradi hetipiac. A pénteki aradi hetipiacon a forgalom élénk volt. Nagy kínálat mellett élénk kereslet mutatkozott. Az élelmiszerek

árában jelentékeny változás nem történt.

Autó és kisvasut.

(Összeütközés Arad főútvonalán.)

(Saját tudósítónktól.) Botrányos összeütközés történt ma délután Aradon a Fehér kereszt szálló előtt. A városi vasut belerohant egy automobilba, amelynek hátsó részét erősen összeroncsoolta. Az automobil a vágányokon haladt és a pénteki hetivásár nagy kocsiforgalma miatt nem tudott kitérő helyhez jutni. A sofőr felemelte a karját és a veszélyt előre látók közül is többen intették a vonatvezetőt lassításra és bár az is elég távolságból láthatta volna az akadályt, nem lassított. Valóságos csoda, hogy eddig nem történt szerencsétlenség ezen a vonalszakaszon, ahol három nagyforgalmu utca találkozik. A minorita templomtól teljes sebességgel halad a Fehér Kereszt felé a városi vonat és a vonatvezető csenget vagy a szirénát indítja meg közeledésének jelzésül, de sohasem lassít. A mai szerencsétlenségnek is ez volt az oka.

A temesvári mintavásár

Bogsza Likör Cluj. A *Bognár és Szántó* cég nagyhírti cluji (kolozsvári) likörgyára csaknem egy egész falát tölti be az 'A' pavillonnak. Erdély egyik legrégebbi szesz és likörgyára. Neve a külföldön is ismert márka. A Bogsza nevet a gyártulajdonosok nevének rövidítése után a múlt évben vette fel. A gyár élén álló német vegyészmérnök tiszta gyümölcs és növénynedvekből teljesen essencmentes gyártmányokat produkál a legújabb egészségügyi törvényeknek megfelelően, amelyek hivatva vannak kiszorítani a francia jelzés alatt, de Romániában gyártott liköröket. Készséggel ad kóstolót, árát jótékony célra fordítja.

Első aradi fémáru és jégszekrénygyár Arad Strada Consistorului (Batthyány-utca). Egyedüli gyár Romániában, mely hűtőket és jégszekrényeket olyan precizitással állít elő, mint a nyugati ipar államok legfejlettebb gyárai. A gyárat 1890-ben *Kohn József* nagy iparos alapította, kit annak idején a magyar kormány állami ösztöndíjjal Párisba küldött. A zsenialis gyáriparos egyebek között behatóan tanulmányozta künn a lámpakészítés mesterségét, melyet ő aztán itthon valósággal művészi tökélyre fejlesztett. *Kohn József* gyárüzemét hatalmasra fejlesztette, munkatársul maga mellé vette *Engel Vilmost* kereskedelmi vezetőnek és *Engel József* mérnököt. Gyárt: vasuti lámpákat, mozdony lámpákat, horgonyzott vasvedreket, préselt füstös-könyököket. Azonkívül vállalja mint a múltban, ezidő szerint is, a nagyobb modern épületek bádigos és vízvezetési munkálatait.

Azurok vegyészeti gyár Arad, Str. Ciomtea (Pölteberg-utca.) A ti-soarai mintavásáron kiállító cégek gyártmányai közül első helyen kell megemlékezni az *Azurok* kémiai gyár általánosan ismert és elterjedt cikkeiről. Az *Azurok*-gyárat Aradon a világhírű *Siegel & Comp.* létesítette, melynek hasonló üzeme van Kölnben, Bécsben, Milanóban, Brüsszelben, Budapesten, Varsóban, Zágrábban, Teplitz-Schönauban. Az aradi

telepen épen úgy, mint a többi külföldi gyártelepen, állítják elő a házi-asszonyok kincseit: a békebeli jó minőségű *Sidol* fémtisztítót, *Azurok*-kékítőt, *Strax* surolóport, *Midal* arany és ezüst tisztítószert stb. Az aradi gyár kizárólag a romániai piacot látja el ezekkel a nagyszerű kémiai termékekkel és jelentős tényezője *'Arad* gyáriparának. A külföldről importált nyersanyagok feldolgozásával számos munkást foglalkoztat és a csatolt területek füveg- és bádóg gyárait hatalmas megrendeléseivel támogatja, mert az itteni gyárak készílik száz ezer számra az ismert *Sidol*-üvegeket, bádógkazettákat. *Sidol* gyártmányai ma már a világ minden piacán elismertek s a legnagyobb népszerűségnek örvendenek.

Conzurat:
IOAN NICHIN.

NYILTTER.

Az ezen rovat alatt Közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

Értesítés!

Van szerencsénk a t. Közönség b. tudomására hozni, hogy a legutóbbi nagyarányu házbéremelések, súlyos adóterhek, valamint a borbélysegédek részére folyósítandó béremelések arra készítettek bennünket, hogy a kiszolgálási díjakat mérsékelten felemljük.

A kiszolgálási díjak emelése folyó évi október hó 1-én következik be és arra kérjük a t. közönséget, hogy sziveskedjék ezen tényt jóindulattal tudomásul venni. 5518

Az aradi borbély és fodrásmesterek szindikátusa.

Hölgyek figyelmébe!

Folyó hóban nyílik meg a „CENTRAL” harisnya-kötőde és előnyömda, ahol olcsón és pontosan dolgoztathat.

Szíves pártfogást kér:
a „CENTRAL” harisnya-kötőde tulajdonosa. 13838

Női kabátok, ruhák, pongyolák, inézeti kötők, szövetek 58.— Leitők kabát- és kosztüm-kelmék, flanelek, bélések legolcsóbban beszerezhetők **Lissem Sándor divataruházában,** Arad, Piata A. Iancu (Szabadság-tér) 2. Mérték után a legelegánsabb ruhák, kabátok és kosztümök készülnek. 5515

Aranyát, ezüstjét, briliáns- és gyémántáruját a legjobb árúval **Waldmannál** Arad, Piata Avram Iancu 14. (volt Szabadság-tér) 5088

Ma már mindenki tudja, hogy legjobban és legolcsóbban **GOLDSTEIN LAJOS** nni, Arad, Str. I. Brațianu (Weltzer-utca) vásárolhatunk harisnyát, keztyűt, női és férfi szöveteket, 400 Yardos olasz cénna 9.— Lei, Clark 18.— Lei, D. M. C. 4-50 Lei. — Munkások és tisztviselők 5% árkedvezményben részesülnek.

Keményfeszakmában

több évi gyakorlattal rendelkező

fűrészgárvezető

hasonló vagy pedig mint erdő
kezelő (erdőbecslő)

állást keres.

Megkereséseket „Gyárvezető” jellegre Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbítja. 5512

Özv. Lengyel Frigyesné mint anyja, valamint Julie és Alfréd mint testvérei, továbbá az összes rokonok és jó ismerősök, mélyszégyen szomorúsággal tudatják a felejtethetlen emléktű gyermeknek, szerető testvér és rokonnak

Lengyel Böskének

rövid szenvedés után történt elhunytát.

A drága halott hült tetemei f. hó 30-án vasárnap d. e. 11 órakor fognak az izr. temető halottas házából örök nyugalomra tétetni. 5523

Áldás legyen porai felett!

Arad, 1923. szeptember 28-án.

Minden külső értesítés helyett!

A Temesi Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság aradi fiókja mély megilletődéssel jelenti, hogy tisztviselő-hője

Lengyel Erzsébet

folyó hó 28-án rövid szenvedés után elhunyt.

Emlékét kegyelettel őrizzük meg. 5526

Franzensbadi iszap Timisoarán 14024
A világhírű franzensbadi ásványiszap rövidesen és biztosan gyógyít **rheumát, köszvényt és csuizt.** Egy teljes kurára utasításokkal 260—Lei utánvét mellett kapható a franzensbadi lerakathal A. Ferenczi, Timisoara, Strada Bonáz 14

Kifutó fiu

őjjelre jó fizetéssel felvették. Cim a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számoljuk.

Minden szó hirdetés 2 l.

Vastagabb betűvel 4 l.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 20 l.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"WINTERFREUND" jeligére levél van a kért helyen, kérem átvenni. "R. P." 5524

Alkalmazás.

SEGÉD rőtös, férfi divat szakmából kikapcsolódást érő azonnal felvétetik. Schalzman Herman-cég, Vulkán. 5588

HÁZISZOLGÁT keresek, ki virágok kezeléséhez is ért. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5459

OKTÓBER eisei belépésre ügyes, helyi piacon ismerős segédet keresünk. Weiss Dávid Arad, Strada Mărăsești (Kossuth-utca.) 13337

ANSTÄNDIGE, ruhige Person wird zu 19 Monat Kind gesucht deutsch, oder rumänisch. 9-11. 2-4. Arad. Minorita-palota, Wohnung 4. 5492

BUCĂTĂREASĂ bună caută. General Manu Arad. Minorita-palota 9-11. Etaj III. 5491

BEJÁRÓ főző, vagy egy mindenese leány kerestetik Arad. Strada Vicentiu Babes 5. (Kiss Ernő-utca 3.) 5517

JÓL FŐZŐ szakácsnő két tagu családnak azonnalra felvétetik. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5519

GYÓGYSZERÉSZ GYAKORNOKOT keres Csillag gyógyszerár Arad. gyermekorházzal szemben. 5510

NEVELŐNŐT keresek két leánykához, ki német és francia nyelvet, valamint zongorát tanít. Ajánlatokat Az Est hírlapirodához Targu-Mures kéretik. 5514

FASZKAMABELI hivatalnok azonnali belépésre állást keres. Szíves megkeresést "32" címre. Wallinger hirdetője Arad továbbít. 13337

PERFEKT magyar-német gépirónót keresünk azonnali belépésre. Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igény megjelölésével "Nyerstermény" jeligére Kelet hírlapirodában Arad. 14026

MINDENNEMŐ kézimunkát, színes hímzést gyorsan, olcsón készítenek. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13337

HÁZIVARRÓNŐK ajánlkozom. Vidékre is elmegyek. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13337

Lakás.

VILLASZERŐ épületben emeleti három szobás, előszobás, fürdőszobás lakás három évi szerződéssel eladó. Uranus-iroda Arad, főpótával szemben. 13934

EGY SZOBÁS utcai szépen berendezett lakás átadó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5520

BELVÁROSBAN egy szoba butorral együtt átadó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5511

ELSŐRANGU ellátással butorozott szoba intelligens urinó részére kiadó. Ugyanott izletes ebéd és vacsora kapható. Cim Kelet hírlapirodában Arad. 14027

Vétel és eladás.

TELJESEN jókarban levő fehér gyermekágy és frásztal eladó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 4001

VÁSZON-ERNYŐ üzletbetárat fölé, használt, de jókarban, hozzá való teljes vasfelszereléssel eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5000

SZILSZKIN és perza kabát, kézimunka ágyterítők, függönyök, törülközők, női lehérműek, ebédlő divány, ágyak, asztalok, tükör, frásztal, storok, kézimunkák, férfi és női télikabátok, női ruhák, dísztárgyak. 2-ös számú gőzmosógép, briliáns gyűrű, stb. eladó Arad Str. Con sistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

NŐI ÉS FÉRFI fehérnemű, asztal és ágynemű, antik butorokat, porcellánokat, szőnyegeket, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perza és szírmászónyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad. Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

ELADÓ egyjártu 16 HP. benzín motor-malomban berendezés francia kávé és kopátóval, egy 8 HP. Máv. magánjáró cséplőgarnitúra, Wekerle Ferenc Sanyana. 730. 5516

FÜRDŐKÁD (használt), vaskályha, üstház, fiókos állvány üzleti célra is alkalmas, ablakráma, ajtó eladók. Cim Kelet hírlapirodában Arad. 14026

ZONGORA bécsi gyártmányu, jókarban levő, eladó. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13337

KISEBB szőlőprés, ajtók, zsaluzáterek olcsón eladók. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13338

HÁLÓSZOBA, fehér köris, fényezett jávorbetét, 3 tükrös toilettel, tükrös szekrényvel és 1 konyhaberendezés, mind használt, de jó állapotban, sürgősen eladó. Megtekinthető Arad. Strada E. Ghiba Birta (Variassy József-utca) 12-16. 5453

EGY jó üzemképes 6 vagy 7 lóerős benzínmotort megvételre keresek. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5498

ÜZLETBERENDEZÉS vadonatúj, jutányos árban eladó. Mandl papírüzlet Arad, Bulev. Regele Ferdinand 63-65. 5472

NŐI BORKALAPOK Let 160.— vízszint-eladónak árkedvezmény Posch áruház Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 5442

ELADÓ cséplőgép, nyolc lóerős Máv. lokomobil, újabb szerkesztésű Hofherr és Schrantz szekrényvel, elevátorral és teljes felszereléssel, esetleg külön is kapható jutányos árban. Megtekinthető Motormalomban, Monostor, Vinga vasútállomás. 50

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perza szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst dívs munkákat. Vidéki meztelásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

VESEZKÉK könyvtárat, hanggyűjteményeket, belyeggyűjteményeket, festményeket és bevedüket a legmagasabb áron. Kerpel Izso könyvkereskedése. 100.000 kötetes köcsönkönyvtár Arad. Telefon 385. 13629

SZMIRNA ebédlő szőnyeg. 12 személyes ezüst, uriszoba modern, világos hálószoba, 2 bőrfotek, 2 rézkarnis, álló tükör, szőrmék, Arad Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. az udvarban balra. Ugyanott mindennemel szőrmét, fehérneműt, stb. veszek. 5440

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestek. Bővebbet a kiadójában.

Ingatlan.

SIRIAN (Világoson) 92. számú. 11 éves, jó téglaából épült dupla uri ház, vagy fele eladó. Egyik lakás azonnal elfoglalható. Aster Robert. 5220

ELADÓ Str. Cogalniceanu (Miköz-utca) szép magánház, elfoglalható fürdőszobás lakással. Bővebbet Wallinger-irodában Arad. 13337

ELADÓ VIZIMALOM. Két darab 21-es Ganz hengeresekkel, darabozott kopátóval, olajsajtóval ellátott és külön 2 darab 4 hengeres A) és C) típusu majdnem teljesen új Ganz 24-24. HP. szivóház-motorttal is felszerelt vízgazdálkodási vizimalom, lakóházzal, kerttel, nádiást, galy vágási és kaszálási használatokkal családi okokból sürgősen eladó. Megtekinthető Nagypélen, Aradmegye. Felvilágosítást nyújt dr. Orosz ügyvéd Christeu (Kisienő). Szivóház motorok esetleg külön is eladók. 5505

VASUT közelében magánház, három szoba, fürdőszoba, egy hónapon belül átvehető lakással 300.000 leiert eladó. Uranus-iroda, Arad, főpostával szemben. 13934

ARAD közelében Szentleányfalván egy kétszoba, konyha, kamara, istállóból álló sarokház szép nagy gyümölcsös kerttel 45.000 leiert sürgősen eladó. A ház azonnal elfoglalható. Érdeklődni lehet a Központi-szálloda portásánál Arad. 14026

Üzletek.

FÜSZERÜZLET berendezéssel, háromszobás lakással, három évi szerződéssel 30.000 leiert eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13934

Oktatás.

PERFEKT francia és angol órát adó nő, vagy férfit keresek. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 400

Különbőle.

ZONGORÁT, vagy pianót bérbe keresek vidékre. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5483

KERESÜNK vasut közelében nagy befogadó képességű raktárhelyiséget. Deutsch Festvérek szállítók Arad, Telefon 401. 6494

SCHATTELES ÜGYNÖKSÉG

Karansebesi- LUGOS. Telefon sz. u. 3. LUGOS 16. Kereskedelmi áru- és termény-képviselő. 5489

Veszek magas áron, ha még oly szakadt, valódi szőnyeget.

Szőnyegjavításokat művésziességgel BING szőnyegműhelyek. 54 Timisoara II. Jókai-u. 3.

Azonnal átad
kiváló romániai állomáson
cca 8000 calóriás
szilóziál

darabos és kocka
szalonszenet
szobafűtési csölokra,
akna és aprószenet
üzemi csölokra, valamint
mosott speciális
kovács-szenet

üzemek és szénnyagkereskedők részére
Prompt szállít:

lupényi darabos kokszt
FERROCARBON

Szénkereskedelmi Társaság,
a szilóziál és betöltött kőszénhányák kizárólagos képviselői

TIMIȘOARA

Palatul "Agrar"
Telefon 9. 67
Fők: Cluj, Calea Regele Ferdinand 70.
Expositura: Petroseni és Kattowitz.

Antalfy szücsmeister

ARAD, Strada Corvis (Hunyadi-utca). Vállalja minden e szakba vágó munkák készítését a leggyorsabb kivittől a legdíszesebbig jutányos árt. Szőrmefestést felelősség mellett. 13338

Perfekt fordítónő

(magyarból és németből román nyelvre) és perfekt gépirónő dántánál állást keres. Cim Bánat hírlapirodában, Timisoara (Temesvár). 66

Comuna promontoriala din Maderat.
PUBLICATIUNE.

Sa aduce la cinstinta generala, cá adunarea generala extraordinara acestui comuna a stabilit terminul de căles pentru intreg promontor:

a) la ziua de 4. Octomvrie pentru vinteleri și proprietarii mici;

b) in ziua de 8. Octomvrie pentru proprietarii mari și straine.

Maderat, la 27. Septemvrie 1923. 5513

Prezidiul promontorial.

Utolsó hét:

Siesen megnézni a

ZOOLOGIC
CIRKUS

új sláger műsorát,
Timisoarán. 63

KELICO nemes likőrök a legjobbak! „Ecca” hirdetőiroda. 18963